

IV. Opis programu studiów

3. KARTA PRZEDMIOTU

Kod przedmiotu	M#-N1-AiR-KSSSiP-704
Nazwa przedmiotu	Programowanie robotów
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Robots Programming
Obowiązuje od roku akademickiego	2019/2020

USYTUOWANIE MODUŁU W SYSTEMIE STUDIÓW

Kierunek studiów	AUTOMATYKA i ROBOTYKA
Poziom kształcenia	I stopień
Profil studiów	ogólnoakademicki
Forma i tryb prowadzenia studiów	studia niestacjonarne
Zakres	komputerowe systemy sterowania i pomiarów
Jednostka prowadząca przedmiot	Katedra Automatyki i Robotyki
Koordinator przedmiotu	dr hab. inż. Leszek Płonecki prof. PSk.
Zatwierdził	

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRZEDMIOTU

Przynależność do grupy/bloku przedmiotów	przedmiot specjalnościowy
Status przedmiotu	obowiązkowy
Język prowadzenia zajęć	polski
Usytuowanie modułu w planie studiów - semestr	semestr 7
Wymagania wstępne	Mechanika ogólna, Modelowanie dynamiki procesów i symulacja, Teoria drgań i dynamika maszyn, Teoria maszyn i mechanizmów, Elektrotechnika, Podstawy elektroniki, Metrologia, Podstawy konstrukcji maszyn, Teoria regulacji, Elektromaszynowe elementy automatyki, Napęd i sterowanie pneumatyczne i hydrauliczne. Podstawy robotyki
Egzamin (TAK/NIE)	TAK
Liczba punktów ECTS	4

Forma prowadzenia zajęć	wykład	ćwiczenia	laboratorium	projekt	seminarium
Liczba godzin w semestrze	18		9		

EFEKTY UCZENIA SIĘ

Kategoria	Symbol efektu	Efekty kształcenia	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W_01	Student ma ogólną wiedzę związaną z rodzajami zadań mechaniki manipulatora robota przemysłowego oraz ich wykorzystania w sterowaniu manipulatorem.	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_02	Student posiada wiedzę dotyczącą zadań kinematyki manipulatora, metod jej analizy i wykorzystania w sterowaniu manipulatorem.	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_03	Student posiada wiedzę dotyczącą zadań statyki manipulatora, metod jej analizy i wykorzystania w sterowaniu manipulatorem.	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_04	Student ma wiedzę dotyczącą macierzy jacobianowej (jakobianu) manipulatora, metod jej wyznaczania i wykorzystania w rozwiązywaniu zadań kinematyki i statyki manipulatora.	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_05	Student posiada wiedzę dotyczącą zadań dynamiki manipulatora, metod ich rozwiązywania i wykorzystania w sterowaniu manipulatorem.	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_06	Student ma wiedzę w zakresie metod planowania trajektorii manipulatora, zakresu ich stosowania oraz wykorzystania efektów planowania przez system sterowania robotem..	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_07	Student ma wiedzę w zakresie klasycznych i nieklasycznych algorytmów regulacji stosowanych w systemach sterowania robotów..	AiR1_W20 AiR1_W22
	W_08	Student ma wiedzę związaną ze sterowaniem siłą i sterowaniem hybrydowym w robotach przemysłowych.	AiR1_W20 AiR1_W22
Umiejętności	U_01	Potrafi skalibrować palnik spawalniczy. Orientuje się jak poprawnie zaprojektować ścieżkę spawalniczą.	AiR1_W22 AiR1_U30 AiR1_U31
	U_02	Zapoznaje się z systemem wejść i wyjść robota przemysłowego. Potrafi użyć układu wejść i wyjść w programie robota. Poznaje podstawowe protokoły przesyłu danych pomiędzy robotem a urządzeniami peryferyjnymi.	AiR1_U29
	U_03	Wie jak zarządzać przepływem programu (pętle i instrukcje warunku).	AiR1_U29 AiR1_U18
	U_04	Poznaje podstawy programowania w trybie użytkownika zaawansowanego. Orientuje się w podstawach języków KRL, RAPID, AS, KAREL.	AiR1_U18 AiR1_U29
	U_05	Wie jak pisać programy korzystając z definiowanych wielu układów współrzędnych (programowanie geometryczne)	AiR1_U29 AiR1_U30
	U_06	Opanowuje podstawowe struktury danych robotów przemysłowych, potrafi z nich korzystać.	AiR1_U29
Kompetencje społeczne	K_01	Student aktywnie uczestniczy w wykładach i ćwiczeniach laboratoryjnych -zadawanie pytań, udział w dyskusji.	AiR1_K01

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć*	Treści programowe
wykład	Ogólne omówienie zagadnień mechaniki manipulatora i celów rozwiązywania zadań mechaniki. Pozycja i orientacja narzędzia lub przedmiotu. Relacje pomiędzy współrzędnymi w różnych układach Macierz obrotu, macierz przekształcenia jednorodnego i ich wykorzystanie w analizie kinematyki manipulatora. Arytmetyka przekształceń Kinematyka manipulatora: współrzędne kartezjańskie i konfiguracyjne, wymiarowanie schematu kinematycznego za pomocą współrzędnych Denavita-Hartenberga, macierz przekształcenia jednorodnego dla notacji Denavita-Hartenberga, zapis pozycji i orientacji członu roboczego w postaci iloczynu macierzy transformacji współrzędnych. Zadanie proste kinematyki: sformułowanie zadania we współrzędnych konfiguracyjnych, a rozwiązanie we współrzędnych kartezjańskich, wyznaczenie położenia i orientacji członu roboczego oraz jego prędkości i przyspieszenia w zależności od współrzędnych konfiguracyjnych oraz ich pochodnych względem czasu. Przykłady rozwiązań prostego zadania kinematyki. Zadanie odwrotne kinematyki: sformułowanie zadania we współrzędnych kartezjańskich, a rozwiązanie we współrzędnych konfiguracyjnych, warunki istnienia rozwiązań w postaci jawnej, liczby możliwych rozwiązań (konfiguracji), metody rozwiązywania zadania odwrotnego kinematyki. Macierz jacobianowa i metody jej wyznaczania, wykorzystanie tej macierzy w analizie kinematyki manipulatora. Statyka manipulatora: zadanie proste i odwrotne, przenoszenie sił i momentów pomiędzy członami manipulatora, wyznaczanie sił i momentów napędowych równoważących zadane obciążenie zewnętrzne przy wykorzystaniu macierzy jacobianowej. Systemy sterowania robotem przemysłowym: schemat przepływu sygnałów, warunki uzyskania wysokiej jakości odtwarzania trajektorii zadanej. Planowanie trajektorii we współrzędnych kartezjańskich i konfiguracyjnych: algorytmy planowania, zastosowanie funkcji wielomianowych i sklepanych, warunki początkowe i brzegowe, realizacja zadania parametryzacji toru czasem, planowanie zadań robotów. Sterowanie osiami manipulatora: niezależne sterowanie osiami manipulatora a sterowanie wielowymiarowe. Linearyzacja sprzężeniem zwrotnym. Regulacja z wykorzystaniem regulatorów PID oraz regulatorów stanu. Wybrane algorytmy sterowania: sterowanie ze sprzężeniem wyprzedzającym, sterowania z obliczanym momentem, Sterowanie o zmiennej strukturze i sterowanie adaptacyjne. Sterowanie z regulowaną wartością siły oraz sterowanie hybrydowe.
laboratorium	Kalibracja narzędzia symulującego palnik spawalniczy. Programowanie ścieżek spawalniczych. Układy wejść i wyjść robota Kuka KR 15/2. Pisanie programów z ich wykorzystaniem. Wprowadzenie od zarządzania przepływem programu (pętle i instrukcje warunku). Programowanie robota KUKA w trybie użytkownika zaawansowanego. Programowanie robota z wykorzystaniem zmiennych układów współrzędnych (programowanie geometryczne). Wprowadzeni do typów i struktur danych robota. Programy symulujące paletyzację i wycinanie elementów. Wprowadzenie do programowania robota ABB IRB1600. Opis interfejsu programatora (FlexPendent). Budowa wewnętrzna kontrolera. Definiowanie narzędzi i układów pracy. Opis układu bezpieczeństwa.

*) zostawić tylko realizowane formy zajęć

METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol efektu	Metody sprawdzania efektów kształcenia (zaznaczyć X)					
	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Kolokwium	Projekt	Sprawozdanie	Inne
W01-W08		X				

U01-U06			X		X	X
K01						X

FORMA I WARUNKI ZALICZENIA

Forma zajęć*	Forma zaliczenia	Warunki zaliczenia
wykład	egzamin	Uzyskanie co najmniej 50% punktów z egzaminu
laboratorium	zaliczenie z oceną	Uzyskanie co najmniej 50% punktów z kolokwium wstępnego i zaliczenie sprawozdania z poszczególnych ćwiczeń.

*) zostawić tylko realizowane formy zajęć

NAKŁAD PRACY STUDENTA

Bilans punktów ECTS							
Lp.	Rodzaj aktywności	Obciążenie studenta					Jednostka
		W	C	L	P	S	
1	Udział w zajęciach zgodnie z planem studiów	18		9			h
2.	Inne (konsultacje, egzamin)	4		2			h
3.	Razem przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	33					h
4.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje przy bezpośrednim udziale nauczyciela akademickiego	1,3					ECTS
5.	Liczba godzin samodzielnej pracy studenta	67					h
6.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach samodzielnej pracy	2,7					ECTS
7.	Nakład pracy związany z zajęciami o charakterze praktycznym	33					h
8.	Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym	1,3					ECTS
9.	Sumaryczne obciążenie pracą studenta	100					h
10.	Punkty ECTS za moduł <i>1 punkt ECTS=25 godzin obciążenia studenta</i>	4					ECTS

LITERATURA

1. M. Olszewski i in., Manipulatory i roboty przemysłowe, WNT Warszawa 1985.
2. J.J. Craig, Wprowadzenie do robotyki, WNT Warszawa 1993.
3. W. Spong, M. Vidyasagar, Dynamika i sterowanie robotów, WNT Warszawa 1997.
4. A. Morecki i in. Podstawy robotyki. Teoria i elementy manipulatorów i robotów, WNT Warszawa 1999.
5. A. Morecki, J. Knapczyk, K. Kędzior, Teoria mechanizmów i manipulatorów, WNT Warszawa 2002.
6. K. Kozłowski, P. Dutkiewicz, W. Wróblewski, Modelowanie i sterownie robotów, PWN Warszawa 2003.
7. J. Honczarenko, Roboty przemysłowe. Budowa i zastosowanie, WNT Warszawa 2004.